

OBSAH:

Stránka

Stránka

KNIHA PRVÁ.

Úvod a Čechy předslovanské až do r. 451
po Kristu.

Článek 1.

Úvod, o dějinách českých
Čechy a Morava. Dějepis a dějiny
vůbec. Hlavní ráz dějin římských,
německých, a slovanských. Po-
všechný obsah dějin českých. Epo-
chy a prameny jejich. Řada děje-
piscův českých a moravských.

Článek 2.

Předslovanští národové v Čechách
I. Bojové.

Článek 3.

Předslovanští národové v Čechách
II. Markomani.

KNIHA DRUHÁ.

Čechy slovanskopohanské od r. 451 do 894.

Článek 1.

Čechové prvověcí
Slované, jejich původ a nejstarší
sídlá, i první zjevení se v historii.
Obraz živobyť staroslovanského.
Rozšíření se Slovanův k jihu i k
západu. Čechové. Kdy a kterak ze-
mí svou opanovali. Jejich války s
Durinky, Avary a Franky. Samo.

Článek 2.

Báječné dějiny české
Mezera v dějinách českých. České
národní pověsti. Krok a dcery jeho.
Libuše. Přemysl první vévoda če-
ský. Založení města Prahy. Dívčí
boj. První Přemyslovci. Neklan a
Vlastislav.

Článek 3.

Čechové a první Karolingové
Karolingové v říši Francké. Slova-
né Polabští a poměry jejich ke

Frankům. Pokoření Laticův i Ava-
rův. Války Čechův s Karlem Veli-
kým. Pokoj mezi nimi a císařem
Ludvíkem Pobožným.

Článek 4.

5 Povýšení Moravy. (R. 803—863) 33
Ohled na Moravu. Mojmir a Pri-
vina. Počátky křesťanství v Mora-
vě a v Čechách. Války s Ludvíkem
Německým. Rostislav na Moravě
nikomu nepodlehly.

Článek 5.

Velikost a pád říše moravské. (R. 862
až 907) 36
Cyrill a Methodius v Moravě. Ro-
stislavův nešťastný konec. Svato-
pluk, veliký panovník Moravský.
Jeho spojení s Čechy. Křest Boři-
vojevův. Slovanská liturgie v Čechách
i v Moravě. Boje s králem Arnul-
fem. Vpád Maďarský. Svatoplukova
smrt. Krvavý rozbroj synů jeho.
Odtržení se Čech do Moravy. Za-
hynutí říše Moravské.

Článek 6.

Obraz obecného života českého v po-
hanství 44
Nesnáze skoumání takového. Rozdíl
prvotinných řádův německých a
slovanských. Starostové a kněží u
Slovanův. Původní povaha moci
panovníčí v Čechách. Velcí kní-
žata, kmetové zemští, lechové, vlá-
dyky a zemané vůbec. O stavu bez-
zemkův. Ústava župní. Hradové a
hradcové. Sněmy zemské i krajské.
Náboženství slovansko-pohanské.
Popravy, ústava válečná. Hospo-
dářství, průmysl a kroje. Závěrečné
úvahy.

KNIHA TŘETÍ.

Čechy křesťanské a vévodské, s poměry a
hranicemi nestálými. Od roku 895 do 1125.

Článek 1.

31 Křesťanství v Čechách až po smrt sv.
Václava. (Od r. 895—935) 55
Slovanských národů stav a polože-

ní po nájedzu Maďarském. Čechy závislé od Němec; důležitost náboženství křesťanského. Spytihněv I., Vratislav I., Lidmila i Drahomíra. Jindřich Ptáček v Čechách. Sv. Václav a Boleslav. Zavraždění sv. Václava.

Článek 2.

Panování Boleslava I. v Čechách. (R. 935 do 967). 58
Války s Otou Velikým a s Uhry. Proměny u vnitř země České. Výboje v Moravě, v Uhřích a v Bílém Chorvatsku. Doubravka. Pokřesťanění Polákův.

Článek 3.

Panování Boleslava II. (R. 967—999). 61
Veliká rozlehlost říše české pod Boleslavem II. Založení biskupství Pražského. Biskup Dětmar. Poměry k Němcem, ku Polsku a Rusku. Sv. Vojtěch a bratří jeho Libičtí. Vršovci. První klášterové v Čechách.

Článek 4.

Čechy pod syny Boleslava II. (R. 999 do 1024) 67
Pád říše české pod Boleslavem III. (Ryšavým) a ztráta zemí připojených. Vršovci. Boleslav Chrabrý v Praze. Přemyslovcův vypuzení a navrácení do země. Král Jindřich II. v Praze. Knížata Jaromír a Oldřich.

Článek 5.

Nové zvelebení Čech skrze Břetislava I. (R. 1024—1061) 71
Proměny v Němcích i v Polště. Morava opět k Čechám připojena. Břetislav a Jitka. Oldřichovo vězení a smrt. Tažení Břetislava I. do Polska. Válka s císařem Jindřichem III. Uvedení zákona o posloupnosti starších na trůnu. Spytihněv II. a bratří jeho.

Článek 6.

Čechy za Vratislava II. (R. 1061—1092) 78
Vratislav II. a bratří jeho. Půtky s Poláky. Založení biskupství Olomuckého. Jaromír biskup Pražský a sváry jeho s Janem biskupem Olomuckým. Papežští legati v Čechách, a biskupové čeští u Řehoře VII. v Římě. Boje Vratislavovy ku pomoci Jindřicha IV. Bitva u Malperka. Vratislav na království korunován. Zderad králův milec a válka v Moravě. Zpoura králevice

Břetislava. Noví biskupové. Smrt krále. Stav i proměny věcí zemských. Krásouma i průmysl v Čechách. Kunrat I.

Článek 7.

Půtky o trůn mezi syny a synovci Vratislavovými. (R. 1092—1125) 87
Břetislav II. Církevní věci. Konec obřadu slovanského v Čechách. Půtky s Poláky. Křížáci a pronásledování židův. První rušení zákonu o posloupnosti. Smrt Břetislavova. Bořivoj II. Kníže Oldřich Brněnský. Půtky v Polště a v Němcích. Půtky o trůn v Čechách. Svatopluk panovníkem. Jindřich V. Německý. Války s Uhry a Poláky. Zahynutí Vršovcův. Další boje. Smrt Svatoplukova. Nové půtky o trůn. Vladislav I. Sjezd v Rokycanech. Otík Olomucký zatčen. Bitva pod Krkonoši. Kníže Soběslav. Urovnání svárů v domě knížecím. Bořivoj opět v Čechách. Válka s Uhry. Viprecht Grojský. Nemoc a smrt Vladislava I. Vnitřní záležitosti. Letopišec Kosmas.

KNIHA ČTVRTÁ.

Čechy a Morava pod vévodami; rozbroje mezi Přemyslovci. 1125—1197.

Článek 1.

Soběslav I. (R. 1125—1140) 103
Spor o nápad trůnu. Bitva u Chlumce; počátek kurfirství českého v Němcech. Pokoj vně a přísnost doma. Spiknutí proti Soběslavovi. Biskup Menhart. Válka za Uhry proti Polákům. Přízeň s králi německými Lotharem i Kunratem III. Jednání o nástupce na trůnu. Soběslavova nemoc a smrt. Biskupové a nová řehola v Čechách.

Článek 2.

Vladislav II. (R. 1140—1173) 109
Jeho volení. Jednota proti němu. Kníže Kunrat II. Znojenský. Bitva u Vysoké. Obležení Prahy. Kunrat III. v Čechách. Papežský legat Guido. Biskup Jindřich Zdík a knížata Moravští. Křížová výprava do Palestiny. Noví klášterové v Čechách. Fridrich I. Barbarossa; povýšení Rakous. Vladislav stal se králem. Výprava proti Milánu. Biskup Daniel. Schisma. Výprava proti císaři Emmanuelovi. Spory s císařem Fridrichem I. Král Vladislav odřekl se trůnu; jeho smrt.

Článek 3.

Článek 3.

Nové klesání Čech skrze pŭtky Přemyslovcův (R. 1173—1197)

Kníže Bedřich vypuzen skrze Soběslava II. Válka s Rakousy. Pád Soběslavův. Bedřich panuje opět. Povstání mezi Čechy. Politika císaře Fridricha I. Válka v Moravě. Spory s biskupem Pražským. Nová výprava křižácká. Kunrat Ota; výprava jeho do Italie. Václav II. První panování Přemysla Otakara I. Jindřich Břetislav kníže a biskup pospolu. Vladislav III.

KNIHA PÁTÁ.

Čechy královské s řády slovanskými. 1197—1253.

Článek 1.

Kralování Přemysla Otakara I. (R. 1197—1230)

Rozhodný obrat v dějinách českých. Zvolení biskupa Daniela II. Smlouva mezi bratřimi Přemyslem, Otakarem a Vladislavem Jindřichem; markrabství Moravské. Spojení s králem Filipem a korunování v Mohuči. Adléta zapuzena. Papež Innocentius III; spojení s králem Otou IV. a korunování v Meziboru. Výpravy proti Filipovi a přilnutí k němu. Fridrich II. volen proti Otovi a výsady království českého ustanoveny. Posloupnost prvorozencův na trůnu českém. Biskup Ondřej. Veliké pŭtky o svobody církevní; kardinál legat Řehoř v Čechách. Papež Honorius III. a biskupové Pelhřim, Budilov i Jan II. Proměny v Moravě. Korunování krále Václava I. v Praze. Smrt a zásluhy krále Otakara I. Proměny v zemi; počátkové německého práva a nové řeholy v Čechách.

Článek 2.

Kralování Václava I. (R. 1230—1253)

Králova povaha i působení co do proměny mravů v Čechách. Šlechta česká i rodinná jména. Vrtkává politika dvoru královského. Války s bojovným Bedřichem Rakouským. Roztrk s císařem Fridrichem II. Vpád Mongolův a porážka jejich u Olomouce. Církevní zmatky v Moravě. Pŭtky o Rakousy po vymření rodu Babenberského. Rozbroj mezi králem a předními pány českými; zpoura králevíce Přemysla Otakara i pánův. Nabytí Rakous a války o to s Uhry. Králova smrt a dítky jeho. Nové řeholy a kláštery.

121

Obraz života státního a národního v Čechách i v Moravě, za převahy řádův slovanských

155

Hlavní ráz doby této. Rozsah státu a hranice české i moravské. Poměry mezi říšemi českou, německou a polskou. Nerozdílnost Čech a Moravy. Knížecí ouděly a posloupnost na trůnu. Povaha moci panovníčí. Sněmy. Kmetové zemští. Oustava hradová. Přehled krajův a žup v Čechách i v Moravě. Ouřadové v župách. Rozdíly pozemností a stavův. Řádové soudní. Zemské roboty. Regalie a důchody královské. Řád válečný. Poměry duchovní a církevní. Věci školní, literatura. Umění a průmysl. Závěrečné úvahy.

Přílohy ku knihám III., IV. a V.

129

A. Právo staroslovanské, aneb srovnání zákonův cara srbského Stefana Dušana s nejstaršími řády zemskými v Čechách

172

Obsah: 1. Úvod. Staroslovanské zákonníky. — Serbie za cara Stefana Dušana a zákonník jeho. — 3. Obecná poruka. — 4. Hlava i vira. — 5. Svod a lice. — 6. Soudové a příslušnost jejich. — 7. Poroťa, poroťci. Pomocníci a očistníci. Slibný soud. — 8. Asyla. — 9. Průvodní prostředky. — 10. Dědické právo. Dědiny, župa. Krajiště. — 11. Zemské roboty. Sedláci.

B. Rodopis Přemyslovcův. (Tab. I.—V.)

189

C. Vyšší duchovenstvo v Čechách i v Moravě až do polovice XIII. století

194

D. Rozdíly krajův a ouřednictvo jejich I. v Čechách

201

II. v Moravě

217

E. Ouředníci dvoru královského až do polovice XVIII. století

223

F. Počátky rodopisu a místopisu českého i moravského

228

Dodatky a opravy ku knize V.

248

KNIHA ŠESTÁ.

Čechy za krále Přemysla Otakara II. (R. 1253—1278.)

Článek 1.

Krále Přemysla Otakara II. moc rostoucí. (R. 1253—1269)

253

Králova osobnost. Proměna ústavy České. Nejvyšší ouřady zemské v Praze, desky zemské, popravce v krajích. Založení svobodného stavu městského. Němečtí přistěhovalci a

právo německé v Čechách. Vyvazování zástav královských. Pokoj s Uhry. Křižácká výprava proti Prusům. Volby na království Římské. Půtky o arcibiskupství Salcpurské. Nové války s Bavory a Uhry. Veliké vítězství na poli Moravském. Nabytí Štýrska. Královny Markéta i Kunhuta. Korunování v Praze. Slavnost na řece Fiše. Vévoda Jindřich Bavorský a Konradin Staufovec. Uvázání se v Korutany a Krajinsko.

Článek 2.

Krále Přemysla Otakara II. výše a pád. (R. 1270—1278.) 267
Objem českého státu. Králova vláda zemská i dvorská, i úředníci její. Filip Korutanský Aquilejský patriarcha, i král Štěpan Uherský. Vítězné války s Uhry. Volení nového krále Římského. Král Rudolf Habsburský a požadavky jeho. Spor o německé země Otakarem nabyté. Papež Řehoř X. co prostředkovatel. Příčinnivost nepřátelské strany. Král Otakar v říšské klatbě. Počátek války v Rakousích. Zrady nad Otakarem spáchané. Uzavření míru před Vídní a ztráta všech zemí nově nabytých. Otakarova pokora i chování se v ní. Nové základy a ústupky. Počátek nové války. Porážka na Moravském poli. Zajetí a smrt králova.

Článek 3.

Povšechné úvahy o panování krále Otakara II. 288
Rozdílné posuzování Přemysla Otakara II. u potomstva. Jeho chování se k Němcům i k Čechům. Křivdy jemu činěné od Horneka Němce a Dalemila Čecha. Rovná jeho spravedlivost ke všem stavům; jeho psaní o tom; nařízení o mírách a váhách i o Židech; poměry ku prelátům německým. Otakarovy ctnosti rytířské. Péče o hospodářství polní, o průmysl a obchod, umění a nauky. Konečné úvahy.

KNIHA SEDMÁ.

Čechy za let 1278 do 1310.

Článek 1.

První České bezkráloví. (R. 1278—1282.) 299
Strastný národu stav. Král Rudolf v Moravě a v Čechách. Umluvy Čáslavské. Svatební slavnosti v Jihlavě. Ota markrabě Braniborský, zpráve zemský; jeho hrabivost a

pych. Královna utíká z Bezděze; králevic Václav v cizině. Týrán od Němcův a válka s nimi. Král Rudolf zprostředkoval příměří. Nová vláda zemská. Královna Kunhuta a Závíše z Rosenberka. Nové liché jednání markrabovo. Strašný hlad a mor v zemi.

Článek 2.

Čechy za krále Václava II. (R. 1283—1305.) 306
Královův příjezd do Prahy a poměr ku králi Rudolfovi. Královna Kunhuta i Závíše z Rosenberka. Strany v Čechách. Závíše zpráve zemský; zásluhy a pád jeho. Nabytí panství v Krakově a Sodoměři. Nevole s Albrechtem Rakouským a spolky proti němu. Adolf Nasovský král Římský. Václav v Polště. Smíření s Albrechtem. Péče o dobré obecné. Korunování v Praze. Albrecht volen za krále Římského. Václav korunován v Polště; nabývá koruny Uherské pro syna svého Václava III. Papež Bonifacius VIII. staví se mu na odpor a popouzí krále Albrechta i Karla Roberta proti němu. Václav III. opouští Uhry. Válka s Albrechtem i Karlem Robertem. Václava II. nemoc a smrt. Jeho tělesná i duchovní povaha, chyby i ctnosti a zásluhy.

Článek 3.

Čechy za krále Václava III. (R. 1305 a 1306.) 321
Králova osobní povaha. Pokoj s králem Albrechtem. Postoupení koruny Uherské. Rozpuštělé chování se Václava III. Válečný pochod proti Vladislavovi Lokétku do Polska. Václav III. zavražděn v Olomouci oukladně. Vyhnutí rodu Přemyslova na trůně Českém.

Článek 4.

Čechy v bezkráloví a za králův Rudolfa I. i Jindřicha. (R. 1306—1310.) 323
Zmatečné volení nového krále. Rudolf I. Rakouský a časná jeho smrt. Jindřich Korutanský. Válka s králem Albrechtem. Pokoj ve Znojme uzavřený. Neschopnost krále Jindřichova i anarchický stav země. Římský král Jindřich VII. Lucemburský. Česká kněžna Eliška. Vyjednávání v Normberce a ve Frankfurtě nad Mohanem. Slavnosti v městě Spíře. Jan Lucemburský, požádaný král Český. Válečná jeho výprava do Čech a zmocnění se Prahy. Jindřich Korutanský opouští Čechy.

Článek 5.

Obraz společenského života Českého na počátku XIV. století

334

Přechod z doby Přemyslovské do Lucemburské v Čechách. Rozdíly stavů. Rodina královská. Duchovenstvo. Stav panský; popis předních pokolení a rodin i osob v Čechách a v Moravě. Stav rytířský. Dědičné právo v Čechách. Stav městský jeho moc a výsady. Dědinníci a třídy lidu obecného. Zanikání starověké župní ústavy. Rozdvojení národnosti a Němci v Čechách; počátky průmyslu. Mravní povaha lidu; těžení rolnické, duch válečný a rytířský; tichá domácnost a čistota. Nábožnost. Literární a umělecká činnost. Prameny vzdělanosti; převaha živlu českého.

bina Blanka. Rozbroj v duchovenstvu českém. Nový rozstrk mezi králem Janem a císařem Ludvíkem. Spor o nápad zemí Korutanských a o hrábství Tyrolské. Mír s Polskem i s Uherskem. Válka v Rakousích i v Bavorsku. Druhá výprava křížácká do Litvy. Nevole v rodině královské. Rozepře s biskupem Vratislavským. Oslepnutí krále Jana. Marketa Maultasche i ztráta Tyrol. Papež Klemens VI. v Avinionu. Nezdárné jednání s císařem Ludvíkem. Povýšení Pražské na arcibiskupství a Arnošt z Pardubic. Třetí výprava do Litvy; roztržka i válka s Poláky. Volení markrabě Karla na království Římské. Bitva u Kresčáku a smrt krále Jana.

KNIHA OSMÁ.

Čechy za krále Jana Lucemburského. (R. 1310—1346.)

Článek 1.

Čechy za panování krále Jana samého. (R. 1310—1333.)

344

Stará rodina hrabat Lucemburských a císař Jindřich VII. Pojištění práv a svobod Českých od krále Jana i korunování jeho v Praze. Morava opět připojena k Čechám. Roztržky domácí. Smrt císaře Jindřicha VII. i dvojice nově zvolených králův Římských. Odpory v Čechách, a válka proti hraběti Trenčanskému. Spor mezi královnami a pan Jindřich z Lipé. Domácí války a smíření na sněmu Domažlickém. Církevní nepořádky a rozbroje. Biskup Pražský pohnán do Avinionu. Nevole mezi králem a královnou. Nabytí opět země Budišínské. Nezdařilé turnaje v Praze. Bitva u Mühldorfa. Půtky Ludvíka Bavorského s papežem Janem XXII. Spojení s Francií a smíření s Rakouskem. Těžké berně. Počátky panování ve Slezsku. Nová válka s Rakousy a výprava do Litvy. Královna Eliška †. Přiznání a spojení s Tyrolskem. Panování v Itálii a války proto se všemi sousedy. Vítězství královce Karla u S. Felice v Itálii. Spojení s papežem a ztráta Itálie.

Článek 2.

Čechy za krále Jana i syna jeho Karla. (R. 1333—1346.)

371

Markrabě Karel v Čechách. Zmáhání se řádův feudálních. Markra-

KNIHA DEVÁTÁ.

Čechy za krále a císaře Karla IV. (R. 1346—1378.)

Článek 1.

Král Karel před korunováním na císařství. (R. 1346—1355.)

387

Nesnáze Karlovy na počátku jeho panování. Půtky v Němcích před uznáním jeho za krále Římského. Korunování na království České. Smrt císaře Ludvíka Bavorského a pokusy jeho strany. Nepravý Valdemar Braniborský; Günther ze Švarcburka; konečné uznání Karlovo v Němcích. Hojně opravy v Čechách: Majestas Carolina, universita v Praze, bratrstvo umělcův. Nové město Pražské a Slovany, Karlstein atd. Černé mření a mrskáči. Jan Jindřich markrabě Moravský. Smíření s Bavorsy a den svátosti v Praze. Cola di Rienzo u Karla IV. Královny Anna (Mečka) i Anna Svídnická. Nabytí hořejší Falce a nápadu ve Svídnici. První císařská jízda do Říma i korunování tam. Krvavé povstání v Pise a návrat do Němec.

Článek 2.

Karel IV. po svém korunování na císařství. (R. 1355—1378.)

401

Karel IV. co zákonodárce v Čechách i v Němcích. Sněm Český, staročeské vedení práva. Majestas Carolina vzata nazpět. Uvedení zlaté bully v Němcích. Válka Bavorská. Neshody s Innocenciem VI. a pokusy o nápravu duchovenstva. Rakouský kníže Rudolf ve spolku proti císaři. Narození krále Václava IV. Mor a hlad. Nový spolek branný

proti Karlovi IV. Císařovna Eliška. Korunování Václava IV. Pokoj a smlouvy dědičné s Rakousy. První arcibiskupové Pražští. Karel u papeže Urbana V. v Avinionu. Druhá jízda císařova do Říma. Nápad Lužice dolní. Opět veliký spolek branný proti Karlovi. Nabytí země Braniborské. Václav IV. volen na království Římské. Rozdělení České říše. Cesta do Paříže. Smrt Karla IV. Úvahy o něm a o panování jeho.

KNIHA DESÁTÁ.

Čechy za dob krále Václava IV. předhusitských. (R. 1378—1403.)

Článek 1.

Doba první a neshody s duchovenstvem. (R. 1378—1393.) 421

Veliký rozkol v církvi. Politické poměry na počátku Václavova panování. Veřejný stav v Němcích. Krále Václavova povaha i první snahy. Poměry ke Francii a Anglii. Stav Itálie, Němec a Čech. Václav a jeho milcové; první pětka s duchovenstvem. Markrabě Sigmund v Uhřích; stává se králem. Umluvy rodinné domu Lucemburského. Počátek nepokojů v Čechách. Rozbroje v Němcích. Král Václav chce v Němcích poděkovati se. Žofie jeho druhá manželka. Pražská bouře proti židům. Milostivé léto v Praze. Rozstrk mezi králem a Pražským arcibiskupem. Ukrutné nakládání s několika osobami duchovními.

Článek 2.

Doba druhá i neshody s panstvem světským. (R. 1393—1403.) 435

Králova osobní povaha i panování milcův. Povstání české jednoty panské. První Václavovo zajetí a osvobození. Jan vévoda Zhořelský. Nové nesnáze a nepokoje. Král Uherský Sigmund prostředkuje. Nové bouře. Vraždění milcův na Karlštejně. Brojení Porenských kurfirstův. Visconti vévodové Milánští. Král Franský a oba papežové. Pokusy o ujednocení církve. Václav na sjezdu Remešském. Nové nepokoje v Čechách. Prokop markrabě Moravský. Král Václav od kurfirstův ssažen; Ruprecht falckrabě povýšen. Válka s Ruprechtem i s jednotou panskou. Ruprecht v Itálii poražen. Král Sigmund zemský zprávec v Čechách. Druhé Václavovo zajetí a války v Čechách. Václav zajatý ve

Vídni. Sigmund a Bonifacius IX. v rozbroji. Václav utíká z Vídně.

Článek 3.

Obraz veřejného života v Čechách na počátku XV. století 454

Důležitost dějin českých té doby. Poměr Čech k německé říši. Koruna Česká i země Česká. Obor královské vlády dvorské i zemské. Sněmy zemské a sjezdy dvorské i krajské. Nejvyšší ouředníci zemští a dvorští. Rozdělení země v archidiakonaty a kraje. Ouřadové soudní v Čechách. Spůsob a řád vedení práva u zemského i dvorského soudu v Praze. Rozdílý pozemkův a majitelé jejich. Rozdílý stavovské. Přehled i popis kollegiatních církví a klášterův českých. Poměry národnosti. Průmysl a obchod.

KNIHA JEDENÁCTÁ.

Husitství pod králem Václavem od r. 1403 do 1419.

Článek 1.

Počátek nepokojův církevních v Čechách. (R. 1403.) 469

Vznik a příčiny sporu církevního. Biskupové a mniši žebraví. Arcibiskup Arnošt a císař Karel IV. Předchůdcové reformace v Čechách: Kunrat Valdhauser, Milič z Kroměříže, Matěj z Janova. Universita Pražská a české školy. Tóma Štítný. Učení Viklefovo a jeho uvedení do Čech. M. Jan Hus a Jeronym Pražský. 45 článkův Viklefových od univesity Pražské zapovězeno. Bonifacius IX. a porušený stav církve.

Článek 2.

Třetí kralování Václavovo; pokrok odporu církevního. (1340—1409) 479

Krále Václavovo nové panování; válka s králem Sigmundem; mocné prostředky pro pokoj domácí; opětne dobývání hodnosti královské v říši. Rozepře mezi králem a papežem Řehořem XII. Prospěch Viklefismu v Čechách. M. Hus kazatelem v Betlémě. Schisma i neutrálnost; oba papežové od kardinálův opuštění. Nové odpory proti Viklefismu v Čechách. Král Václav, sbor kardinálův a Pražská universita. Spor o tři hlasy; Mikuláš z Lobkovic. Vystěhování se professorův a studentův německých z Prahy.

Článek 3.

Vzdělání a rozšíření nauky Husovy.
(R. 1409—1414)

487

Král Václav a koncilium Pisanské. Trojice papežův. Odpor duchovenstva českého. Bulla Alexandra V. Viklefovy knihy spáleny v Praze. M. Hus pohnán před papeže. Trojice králův Římských. Smrt Joštova i nápad Moravy. Smíření mezi Václavem a Sigmundem. Narovnání mezi arcibiskupem Pražským a M. Husem. Bouře Pražské pro odpustky. Hus a Štěpan Paleč. Hus ve klatbě papežově, musí opustiti Prahu. Arcibiskupové Albík a Kunrat. Synoda Pražská. Katoličtí professoři vypovězeni z Čech. Hus na venkově. Cesty M. Jeronyma Pražského. Poměry mezi Čechami a Polskem. Rozepsání sboru Konstanského. Hus uvoluje se jíti tam.

Článek 4.

M. Jan Hus a sbor Konstanský. (R. 1414—1415)

501

Sbor a jeho oučely; zásluhy při něm krále Sigmundovy. Husovy přípravy a jízda do Konstancie; jeho tam protivníci a uvěznění. Papež Jan XXIII. Krále Sigmundův první výstup v Konstancii. Pře Husova. Počátek rozdávání pod obojí v Čechách. Jan XXIII. utíká z Konstancie. M. Jeronym Pražský v okovech tam přiveden. Přímluvy za Husa i trojí jeho slyšení. Krále Sigmundův soud o něm. Sbor zapovídá přijímání pod obojí způsobou. Neprospěšné naléhání na Husa, aby odvolal. Odsouzení a upálení jeho.

Článek 5.

Poslední léta panování krále Václava.
(R. 1415—1419)

514

Různění se stran náboženských v Čechách a krále Václavova obojetnost. Valný sněm v Praze; pohružčivé psaní ke sboru Konstanskému. Panské dvě jednoty: husitská a katolická. Dlouhý interdikt v Praze. M. Jeronyma Pražského odvolání a zpětění, poslední výslechy a upálení v Konstancii. Následky toho v Čechách. Další přísnosti od sboru. Počátek dvojení se husitův ve kališňky a Táboř. Pražská universita a přijímání pod obojí. Papež Martin V. a reformy církevní. Konec sboru Konstanského. Nejisté chování se krále Václava. konečně odhodlal se proti husitstvu. Počátek rozbrojů v zemi;

Mikuláš z Husí a Jan Žižka z Trocnova, náčelníci lidu. Hromady na hoře Tábor. Smetání konšelův Novoměstských. Smrt krále Václava. Úvahy závěrečné.

KNIHA DVANÁCTÁ.

Války husitské od r. 1419—1431.

Článek 1.

Úvody válek husitských. (Od polovice srpna 1419 do polovice máje 1420)

529

Bouře Pražské po smrti krále Václavově. Král Sigmund. Královna Sofie vladařka Česká. Sněm zemský. Strany v národu a náčelníci jejich. Další hromady čili táboř v Čechách. Vojenská studia. První počátkové války. Outok na Maloustranu. Reakce Kutnohorských. Sněm Brněnský. Blouznivost a bojovnost Tábořův. Založení města Tábora. Král Sigmund na sněmu říšském ve Vratislavi. Šíření se zpouř v Čechách. Boření klášterů a kostelů. Čeňka Vartenberského zrádné kolotání se. Marná vyjednávání.

Článek 2.

První výprava křižácká v Čechách.

Od polovice máje do polovice listopadu 1420

543

Sigmund v Čechách. Smysly husitské kromě Čech. Přípravy k boji. Žižka do Prahy, Benešov, bitva u Poříčí. Klášter Postoloprty. Táboři v Praze. Příběh Litoměřický. Ztráta Slaného i Loun. Ochránění Tábora. Dobyť Králové Hradce. Dobývání hradu Pražského. Veliké vojsko křižácké a obležení Prahy. Legat papežský. Bitva na Žižkově. Čtyři artikulové Pražští. Marná rokování, rozmluvy na Malé straně. Sigmund korunován. Zástavy klenotův i statkův královských a kostelních. Táboři opustili Prahu. Jednání s králem Polským. Obležení a bitva u Vyšehradu. Žižka v jižních Čechách.

Článek 3.

Praha. Druhá výprava křižácká. (Od r. 1420 Nov. do 1422 Mart.)

559

Náčelnictví města Prahy a kněz Jan. Spory mezi Pražany a Táboř. Učení Tábořské. Smrt Mikuláše z Husí. Vypuzení krále Sigmunda z Čech a vybojování země skrze Pražany a Žižku; Plzeň, Chomoutov, Beroun, Český Brod, Hory

Kutny, jednání s Moravany. Jaroměř. Čeněk z Vartenberka. Arcibiskup Kunrat přistoupil ku podobojím. Hrad Pražský a Li měřice. Sněm valný v Čáslavi. Reakce na Táboře i v Praze. Sbor kněžský; upálení kněze Martinka. Adamnáci. Kardinal Branda a jednání říšská proti Husitům. Slezáci v Čechách; porážka u Mostu; obležení Žatce skrze křižáky. Sigmundovo vyjednávání s Vladislavem Polským i Albrechtem Rakouským. Počátky sporu mezi aristokratii a demokratii v Čechách. Král Sigmund na sněmu Brněnském. Žižka v Plzensku; vjezd jeho do Prahy. Tažení Sigmundovo do Kutné Hory. Outěk jeho a porážka u Německého Brodu. Záviše Černý. Přebrot v Praze; usmrcení kněze Jana.

Článek 4.

Žižka. Třetí výprava křižácká. (Od r. 1422 Mart. do 1424 Oct.)
Hlavní ráz doby této. Nové rozdíly stran; bratří střední. Žižka. Zřízení obcí Tábořských. Šlechta. Flutky. Knížata Litevští Vitold a Sigmund Korybut. Korybut, zpravce zemský, uznán od Žižky. Obležení hradu Karlšteina. Sněm říšský v Normberku a třetí výprava křižácká. Táboři z Prahy vypuzeni; příměří u Karlšteina. Korybut povolán do Polska; sjezd u Šramovic. Přípravy proti Čechům opět zmařené. Války domácí v Čechách; bitva u Hořic, obležení Křižence, smíření u Konopiště. Vojsko české v Moravě; Kroměříž. Bitva u Hradce Králové; obležení Čáslavě; Žižka v Moravě a v Uhřích. Sněm Svatohavelský v Praze. Albrecht, markrabě Moravský. Sbor církevní Sienský. Žižkův krvavý rok: bitva u Malešova; Žižka v Plzensku. Nesvornost mezi nepřáteli. Korybut podruhé v Praze. Žižka u Libně; smíření na Špitálském poli. Smrt Žižkova; úvahy o něm; jeho umění válečné.

Článek 5.

Jelová vyjednávání. (R. 1424 Oct. do 1427 Apr.)
Známka doby této. Úmluvy ve Zdičích. Hádání v Praze. Vojsko české v Moravě. Dělení se Tábořův a Sirotkův, konec Orebitův. Příběh Radkovský. Výboje Tábořův i Sirotkův v Čechách. Klášter Třebíč. Dobytí Rece. Nová sněmování. Snesení sjezdu Tábořského

na Písku. Kontrasty. Kněz Prokop Holý a Jakub ze Vřesovic. Sněm Normberský. Vítězství u Oustí nad Labem. Obležení Mostu a Poděbrad; obhájení Břevlavi. Oldřich z Rosenberka. Rozdvojení mezi kališníky; M. Příbram a M. Petr Anglický. Tajné Korybutovo jednání s papežem. M. Jan Rokycana. Bouře v Praze; kněze Korybut jat a dán do vězení.

Článek 6.

Prokop Veliký. Přebrot k offensively. Čtvrtá výprava křižácká. (R. 1427 Apr. do 1430 Febr.)
Známka nové doby. Vítězné vpády do Rakous i do Slezska. Červená Hora i Žleby. Kardinal Jindřich Anglický, legat proti Čechům. Sněm říšský ve Frankfurtě. Čtvrtá kruzciata v Čechách, obležení Střebra, outěk Němcův a dobytí Tachova. Příměří u Plzně. Vpád Koldšteinského a Smiřického do Prahy; Korybut ze země vyveden. Dobývání Kolína. Nový sněm ve Frankfurtě; všeobecná daň „na Husity“. Hádání na hradě Žebráče. Jízda do Uher a po Slezsku; opět vpády do Rakous i do Bavor. Nečinnost v Němcích. Bechyně i Lichtenburk; boje u Chrastavy a ve Kladsku. Sjezd krále Sigmunda s Prokopem Velikým v Prešpurku. Sněm veliký v Praze. Panna Orleanská. Rozbroje mezi Starým a Novým městem Pražským. Nové hádání mezi M. Příbramem a Petrem Anglickým. Veliké jízdy do Lužice, do Míšně, do Foitlandu, do Frank a do Bavor.

Článek 7.

Rozhodnutí. Pátá i poslední kruzciata proti Husitům. (R. 1430—1431 Sept.)
Rostoucí nesnáze a nebezpečí husitismu. Martin V. a král Polský. Sněm Prešpurský. Jízdy české ve Slezsku a v Uhřích; boje v Moravě i v Čechách. Nové příznění se Čechův a Polákův; hádání v Krakově. Svolání sboru Basilejského; kardinal Julian Cesarini. Smrt Martina V.; Eugenius IV. nový papež. Sněm říšský v Normberce. Počátky sboru Basilejského. Sněmy v Čechách; nová vláda zemská; hádání v Praze. Sjezd Chebský. Manifest kardinala Juliana; české odpovědi. Zpozdilost výpravy říšské. Prokop Veliký v Plzensku. Poslední marné vyjednávání

a ustoupení Čechův. Albrecht Rakouský v Moravě. Kardinal a knížata vtrhli do Čech. Veliký den u Domažlic. Ouplné vítězství české.

KNIHA TŘINÁCTÁ.

Čechy a sbor Basilejský. Sigmund a Albrecht. 1431—1439.

Článek 1

Jednání přípravná. (R. 1431 Sept. — 1432 Dec.)

Důraz husitských vítězství v dějinstvu; nesvornost česká. Kněz Prokop Veliký a kardinal Julian. První psaní sboru Basilejského k Čechům. Sigmund v Italii. Porážky u Býdova i v Uhřích. List Tábořský k Němcům. Kolotání se Sirotkův. Sněm v Praze. Eugen IV. usiluje o rozvedení sboru Basilejského. Psaní kardinala Juliana ku papeži. Jednání sjezdu Chebského. Druhé psaní sboru k Čechům. Nové jízdy husitské ve Braniborsku a ve Slezsku; vzetí Trnavy. Smlouva mezi Čechy a Poláky. Veliká povodeň v Praze. Sněm na Kutné hoře; volení poslové ke sboru. Mikuláš Humpolecký a Jan Žatecký na převědech v Basileji. Nové potřzky s Rakušany.

Článek 2.

Čechové v Basileji. (R. 1432—1433 Apr.)

Přípravy u sboru činěné. Poslové čeští; příchod jejich do Basileje a vítání. Nesnáze o služby boží. První veřejné slyšení. Kardinal Julian a kněz Prokop. Počátek disputací. Rokycana, Biskupec, Oldřich Znojenský, Payne. 28 článkův. Jan Stojkovic a bouře jím vzbuzené; Karlier, Kalteisen a Palomar. Rokycanova replika. Prostředkování knížete Viléma; Mikuláš z Kusy. Zjednání užšího výboru. Další repliky. Kněz Prokop o mništvu. Poslové sboru do Čech. Poselství Burgundské. Loučení se od sboru; řeči Rokycanova, Prokopova i Julianova. Srdečnosti a závazky. Příjezd poslův obojích do Prahy.

Článek 3.

První námluvy Pražské; zemdění Táboru. (R. 1433 Apr. — 1434 Jun.)

Poměry k. Polsku; Čechové v Uhřích. Sigmund císař, prostředek mezi papežem a sborem. První poselství Basilejské v Praze; Prokop Veliký o válkách; legatové a šlech-

ta česká. Žádosti české u sboru. Obležení Plzně; porážka v Bavořích; Prokop opouští vojsko. Jízda Sirotků až k moři. Druhé poselství Basilejské v Praze; první kompaktaty Pražské. Rozstrk mezi stranami. Menhart ze Hradce a šlechta; Aleš Vřeštovský z Risenburka zpravce zemský. Neshoda se sborem. Martin Lupáč zase v Basileji. Plzeň chráněna od koncilium i od šlechty. Jednota panská proti rotám polním. Prokop Veliký zase velitelem. Nové město Pražské dobyto; Plzeň osvobozena. Další strojení se k válce. Bitva u Lipan; smrt obou Prokopův a konec rot polních. Čapek na Kolíně; námluvy.

Článek 4.

Kompaktaty. (R. 1434 Jun. — 1436 Aug.)

Proměna ve stavu věcí; M. Jan Rokycana. Snem Svatojanský; sbor Svatojakubský. Jednání na sjezdu Řezenském. Sněm Svatohavelský v Praze a žádosti podané do Chebu. Porady Tábořské; postupování zámkův a měst zahraničních; Ostromeč a Kolín. Prokop Pizenskýho psaní veřejné. Žádosti sněmu Svatovalentinského. Noví legatové a jednání na sjezdu Brněnském. Věci Polské a smrt Korybutova. Sněm o sv. Matouši; Rokycana volen na arcibiskupství. Rozbroje domácích. Sjezd v uherském Bělehradě. Sněm Jihlavský. Konečné stvrzení a slavné ohlášení kompaktat. Sigmund přijat za krále.

Článek 5.

Sigmund. (R. 1436 Aug. — 1437 Dec.)

Vítězení reakce. Slavný vjezd císařův do Prahy; obsazení ouřadův městských; Filibert a Rokycana. Smíření Tábořův s císařem; odpor ve Hradci Králové. Obnova řádův kostelních v Praze. Sněm Pražský; spor o sedání v lavicích; osazení soudu zemského; Hory Kutny obnoveny; veliká berně a následky její; korunování císařovny Barbory. Hradec poddal se. Ratifikace kompaktatův; mnichové zase v Praze; den svátosti. Rokycana pronásledován, opouští Prahu. Sněm Pražský a Chebský. Spory mezi sborem Basilejským a papežem Eugeniem IV. Marné jednání poslův českých v Basileji. Roháč na Sioně dobyt a oběšen. Nové nepokoje v zemi. Sigmund nemocen opouští Čechy. Smrt jeho ve Znojmě. Jeho osobnost.

Článek 6.

Albrecht. (R. 1437 Dec. — 1439 Oct.) Nesnáze a odpory při volení Albrechta. Strany rakouská i národní na sněmu Pražském; Albrecht volen pod výminkami. Pan Ptaček přilnul ke straně polské. Rostoucí rozbroje. Aleš ze Šternberka ve Vídni. Kazimír přijat od některých za krále. Albrecht přijel do Prahy a korunován. Boje před Tábořem nerozhodné. Porážka u Želenic. Král Polský ve Slezsku. Albrecht ve Vratislavi a rok s Poláky. Anarchie v Čechách. Národní ustrky a nesnáze v Uhřích. Pád Smedereva. Albrecht u Petrovaradna, vrací se nemocen. Smrt jeho. Mor v Čechách a proměny hojné. Závěrečné úvahy.

KNIHA ČTRNÁCTÁ.

Veliké bezkráloví v Čechách a král Ladislav. (1439—1457.)

Článek 1.

První pokusy o volení krále. R. 1439 do 1440)

Dlouhé bezkráloví v Čechách. Snahy a strasti ovdovělé královny Elišky. Sněm v Praze: smíření stran a obsah listu mřného. Míry pokrajích. Narození Ladislava pohrobka; bouře v Uhřích. Sněmovní jednání o volení krále. Albrecht kníže Bavorský volen. Sjezd v Koubě, a odpověď jeho záporná. Poslové vracují se domův.

Článek 2.

Bezvládí, za převahy pana Ptačka. (R. 1440—1444)

Příčiny a spůsoby bezvládí. Čtveř jednoty v národu: Menhartova, Ptačkova, Tábořská i Oldřichova. Rozhodný vliv Oldřicha z Rosenberka. Dva papežové i dvě koncilia; neutralita v Čechách. Jednání s dvorem Rakouským a odklady jeho. Sněmové v Praze a ve Vídni. Války v Čechách; pan Kolba na Náchodě. Sněm v Čáslavi a sbor kněžský na Kutné hoře. Poslední strasti a smrt královny Elišky. Eliška Zhořelská. Pan Oldřich maří sněmy české. Pan Ptaček a hádky s Tábořem. Smíření Rokycany s Příbramem. Námluvy Vídenské; král Fridrich co poručník království Českého. Poslední disputaže kněží Tábořských; potupení jejich. Návrhy Rosenberkovy. Poselství páně Haškovo. Nepokoje v Čechách i v Moravě. Smrt Ptačkova.

Článek 3.

717 Bezvládí, za převahy Jiřího z Poděbrad. (R. 1444—1448)

Pan Jiří z Poděbrad. Jednání sněmu Brodského. Bitva u Varny. Spory dvou papežův; nesvornost žádostí českých o M. Rokycanu i o krále Ladislava. Král ve Stadicích. Marná vyjednávání; bouřlivý stav země. Smíření na sjezdu Pelhřimovském. Zápas mezi Jiřím z Poděbrad a Oldřichem z Rosenberka. Král Fridrich a Eugenius IV.; námluvy Karvajalovy, sněm Frankfurtský, deklarace pánův českých. Sněm Svatomartinský v Praze. Mikuláš V. Poselství české v Římě. Zastavení v Jindřichově Hradci. Čechové ve Vestfalích. Tajné přípravy jednoty Poděbradské. Kardinál Karvajal v Praze. Bouře při odjezdu jeho. Dobyť Prahy skrze Jiřího z Poděbrad.

757

Článek 4.

Boje po vzetí Prahy; rostoucí moc Jiřího z Poděbrad. (R. 1448—1451)

Proměna ve stavu věcí. Záštít mezi Jiřím z Poděbrad a Oldřichem ze Hradce. Pan Menhart †. Jednota Strakonická. Války a smlouva Hradecká. Čtyři opravci a sněm Jihlavský; zmatky v zemi Lužické. První sjezd Pelhřimovský. Nová válka. Smlouva Vilšteinská. Smíření na druhém sjezdu Pelhřimovském. Výprava do Sas a dobytí Gerova. Valný sněm o S. Kateřině v Praze. Řevnivost pánův českých na paná Jiřího. Jalové rokování s knížetem Saským.

775

Článek 5.

Jiří z Poděbrad, zpráve zemský. (R. 1451—1453)

Pokoj v zemských a nové nesnáze v církevních věcech. Myšlenka o spojení se podobojích s církví řeckou. Noví legatové k Čechům. Sněm Benešovský. Aeneas Sylvius a Jiří z Poděbrad. Jan Kapistran ve Vídni a v Moravě. Sněm Svatojirský v Praze; pan Jiří uznán za zpráve zemského. Rokování v Řezně. Psaní církve řecké k Čechům a odpověď administratorův podobojích. Povstání proti císaři Fridrichovi. Konečný pád Tábořa. Oldřich z Rosenberka ustupuje z dějiště. Vysvobození krále Ladislava. Umluvy první na roku Vídeňském a nespokojenost s nimi. Umluvy druhé Znojenské a Vídeňské; Ladislav co volený král český.

789

Článek 6.

Kralování Ladislava Pohrobka. (R. 1453—1457) 805
 Poměr mezi králem a zprávcem. Zrada Smiřického. Hádky v Jihlavě. Korunování krále Ladislava. Spor mezi Čechy a Moravany. Sněmovní nálezy a opravy v Čechách. Mír a blahobyt zemský. Řevnivost mezi stavy. Kapistran ve Vratislavi a zpoua tohoto města. Vyjednávání o Lužici, Lucemburk a pomezí Saské. Boje v zemi Pruské. Otázka turecká na sněmích Řezenském i Frankfurtském. Král a Poděbrad ve Vratislavi. Jalový sněm Novoměstský. Nesnáze a strany v Uhřích. Papež Kalixt III. Ladislav strojí válku proti císaři. Porážka Turkův u Bělehradu Srbského. Ladislav ve Futaku a na Bělehradě; zavraždění knížete Cilského. Pomsta za to na Hunyadovcích. Jednání Čechův s papežem Kalixtem. Kunrat Hölzler. Nedorozumění mezi králem a zprávcem. Umluvy a příjezd králův do Prahy. Poselství do Francie a k císaři. Přípravy ke svatbě. Nemoc a smrt krále Ladislava. Žalost u pohřbu jeho.

Článek 7.

O literatuře, sektách, rotách vojenských a mravích národu českého za věku Poděbradova 828
 Jalovost a strannost ducha českého té doby. Pohromy a chudost literatury. Pavel Židek a Ctibor Tovačovský z Cimburka. Hojnost literatury theologické. Hilarius Litoměřický. Jan z Příbramí a tovaryši jeho. Jakoubek, Rokycana, Martin Lupáč. Sirotci a Petr Payne. Táboři a Mikuláš Biskupec. Aeneas Sylvius na Táboře. Menší sekty: Adamité a Mikulášenci. Petr Chelčický. Bratr Řehoř, jednota bratrů českých a poměr její k Valdenským. Válečné umění české. Stálá vojska i rotý vojenské. Přední válečníci čeští doma i v cizině. Knížata Ostrovští. Bernart z Cimburka i Oldřich Červenka v Prusích. Jan Jiskra z Brandýsa. Pankrac a Mladvaněk. Jan Vítovec. Petr Aksamit i rotý bratrské. Václav Vlček a tovaryši jeho. Původ Kozákův. Rota černá. O mravích českých toho věku vůbec.

KNIHA PATNÁCTÁ.

Kralování Jiřího z Poděbrad. R. 1457—1471.

Článek 1.

Volení a počátky panování. (R. 1457 do 1458) 855
 Uvažování povšechného rázu dějin

doby té a pramenův jejích. Jiří z Poděbrad a čekanci trůnu českého. Matiaš Hunyadi v Praze. Vilém kníže Saský. Matiaš král uherský a úmluvy Strážnické. Sněm volic v Praze: volení krále Jiřího. Kterak přijato u knížat okolních, u stavův Moravských a Slezských. Přísaha králova i korunování jeho; příznivé toho následky. Uvázaní se v Moravu; odklady ve Slezsku. Válečné tažení do Rakous. Potkání se s císařem a úmluvy na ostrovu Dunajském. Podrobení Jihlavy. Habranky.

Článek 2.

Všeobecné uznání. (R. 1458—1460) 867
 Působení královo v poměru k dějinám věku. Stav říše Německé a poměry její státní, politika teritorialní, opposice proti císaři a papeži, zjevy ducha vlasteneckého. Pius II., císař Fridrich III., markrabě Albrecht Achilles, Fridrich falckrabě a Ludvík Bavorský. Sjezd v Bamberce a roztrk mezi knížaty. Poměry uherské a osobní povaha krále Matiaše. Král Jiří a království uherské. Pius II. a král Jiří. Rok Wunsidelský. Důležité smlouvy Chebské. Závazky královy s císařem; císař v Brně. Uvázaní se v Slezy a zpoua Vratislavská. Smlouvy Domažlické. Sjezd Plzenský. Svatby Chebské. Úmluvy s Vratislaví a s králem Polským. Sjezd Mantuanský.

Článek 3.

Marné pokusy vyšší. (R. 1460—1462.) 884
 Národní ráz vlády Poděbradovy. Rada královská, Antonín Marini a Martin Mayr. Návrh o povýšení na království Římské. Neřest mincová v Čechách i v Rakousích. Rozbroje rakouské kalí poměr mezi císařem a králem. Rok Olomucký jalový. Král požívá přízně dvoru Římského; kardinál Bessarion. Král blíží se k straně bavorské. Sněm říšský ve Vídni. Nevole mezi císařem a králem. Tajné umluvy s Ludvíkem Bavorským. Obnovení přízně s Matiašem i Kazimírem; nedorozumění s domem Braniborským. Rok Olomucký. Obživnutí strany konciliární a patriotické v Němcích. Sjezd Chebský. Opposiční sněm Normberský. Markrabě Albrecht a císař. Spojení císařovo s papežem. Obrat na sněmu Mohuckém. Nepokoj v Čechách; král odříká se nadějí německých. Škodné následky návrhu; války s Braniborskými. Rokování v Praze a oblou-

zení královo; rok Budějovský. Válka Lužická i rokování v Mostě. Sjezd Hlohovský. Pokoj v Lužici. Vítězství strany Bavorské.

Článek 4.

Vrchol moci a pokoje. (R. 1462.) . . .

902

Král Jiří, kníže pokoje. Převaha jeho ve věcech politických podryvána sporem náboženským. Veliké poselství v Římě; zrušení kompaktat od papeže Pia II. Král zamýšlí spolek panovníčů v Evropě k obmezení moci papežské. Sjezd Svatoavřinský v Praze: osvědčení se královo a uvěznění legata Fantina. Duchovenstvo strany pod obojí před králem.

Článek 5.

Vrchol moci. První ústrky. (R. 1462—1464.) . . .

914

Rozbouření myslí a roztrž s Římem. Osvobození císaře obleženého ve Vídni; odměny za to a psaní papežova. Ukrytý zápas mezi papežem a králem. Řeč králova na sněmu Brněnském. Pokoj říšský v Praze zprostředkovaný; návrh k reformaci říše a jeho zmaření. Mor v Čechách a smrt arciknížete Albrechta i královny Uherské. Poselství české u císaře v Novém městě. Marini u krále Uherského. Poselství ku králi Franskému a zmaření návrhu o párlamentu knížat křesťanských. Poslední skutky a smrt Pia II.

Článek 6.

Podryvy zmaření. (R. 1464—1466.) . . .

929

Počátky a původ jednoty panské, a pohled na státní právo české. Odboj Hynka Bítovského v Moravě. Papež Pavel II. a jednání biskupa Jošta, Jana Rohrbachera i pana Hynka u něho. Legat Rudolf Lavantský u císaře a dobývání hradu Cornšteina. Sněm o hromnicích v Praze. Zdeněk ze Šternberka a biskup Jošt v Čechách. Poselství od jednoty panské na sněm do Prahy a sjezd na Zelené hoře. Král pohnán k soudu do Říma. Nový návrh jeho ke smíření a úmluvy Trnavské. Král Matiaš nabízí se papeži proti králi Jiřímu. Papež zapovídá krále poslušnu býti, a tento hájí se skrze Martina Mayra. Dopisy mezi kardinalem Karvajalem a Řehořem z Heimburka. Papežova odpověď na návrhy Bavorské. Neprospěšné jednání legata Rudolfa ve Vratislavi. Zpouza Plzenská. Jednání s pány v Budějovicích a v Roudnici. Státní

mezi králem a jednotou panskou i Plzenskými. Dobré čáky u krále a obranný list Řehoře z Heimburka.

Článek 7.

Počátek bouře: Válka s odbojem. (R. 1466—1468.) . . .

948

Pokrok otázky české a rozdílné králův Polského i Uherského k ní se chování. Konec rot bratrských. Zdeněk ze Šternberka hejtman jednoty panské. Prostředkování Tasa biskupa Olomuckého. Sněm říšský v Normberce o sv. Martině. Konečný od papeže odsudek 23. prosince. Poměr králův k císaři a k markrabě Albrechtovi. Sjezd v Jindřichově Hradci a sněm Pražský. Appellace králova. Jednota panská mění se ve spolek katolický. Počátek a způsob války v Čechách, Slezsku, Moravě a Lužici. Král jest hlavou všech proklatých. Nauka děkana Hilaria odpor pana Rabského a důtky pana Ctibora z Cimburka. Jednání v Krakově; Kazimír odpírá se války. Sněm nový v Normberce; kníže Ludvík Bavorský nepřítel králův. Pokroky války. Poslové Polští v Čechách činí příměří. Sjezd ve Vratislavi; prodloužení příměří. Jednání u markrabě Fridricha Braniborského. Ustrojení se jednoty bratří českých.

Článek 8.

Vrch bouře: válka s králem Uherským. Část první: až do stání u Vilémova. (R. 1468—1469 Mart.) . . .

972

Vpád český do Rakous. Umluvy císařovy s Matiašem a sněm Jagerský. Králové Jiří a Matiaš. Matiašův odpovědný list a manifest. Přípravy válečné. Odpověď krále Jiřího. Radost v Římě a nové přísnosti Pavla II. Legat Ravarella. Spůsob obrany české. Králové u Lavy proti sobě. Obležení a ztráta Třebíče i osvobození knížete Viktorina. Boj u Turnova. Vyjednávání v Krakově. Matiaš uzavírá se v zemi Moravskou. Porážka u Telče a Vodňan. Odpadnutí pana Rosenberka i Budějovských. Rok katolický v Olomouci a nepořízení poslův Polských. Osm strastných neděl. Dobyť Konopiště a nésnáze u nepřátel. Císařovo putování do Říma, i nové plány politické. Sněm říšský v Řezně. Vpád uherský do Čech a stání u Vilémova.

Článek 9.

Vrch bouře: válka s králem Uherským. Část druhá: až do druhého

- vpádu do Čech. (R. 1469—1470.) 986
 Poloha věcí a vyjednávání nová. Sjezd v Olomouci a volení Matiaše na kálovství České. Matiaš ve Vratislavi. Proměna krále Jiřího. Sněm Pražský: oprava mincová i volení Vladislava Polského za nástupce trůnu. Císařovy nesnáze a vpády Turecké. Vyjednávání Burgundská i Franská. Podryvy v Uhřích. Nové vypuknutí války. Kníže Viktorin jat. Česká vítězství a obrat obecného smýšlení. Křižáci. Sněm Polský v Petrkově. Král Jiří a říše Německá. Sjezd Vídeňský. Zřízení obrany zemské v Čechách. Půtky s Bavyry. Poslední válka v Moravě a boj u Hodonína. Jiří zve Matiaše na souboj. Osvobození Hradiště. Matiašův poslední vpád a outěk z Čech.
- Článek 10.
- Dobouření. (R. 1470—1471.) 1004
 Obrat obecného smýšlení. Sjezd v Běláku. Děsné pokroky Turkův. Nenadějnost války České. Pykání ve Vratislavi a ve Slezích. Nespokojenost v Uhřích. Král Matiaš a pání Šternberkové. Rokování na Polné. Naděje z Říma. Spor o korunu českou před papežem. Poselství Saské v Římě. Smrt M. J. z Rokycan. Smrt krále Jiřího. Svědectví a úvahy o něm.
- Příloha, ku knize XV.
- Dialog Jana z Rabšteina od roku 1469 1010
- KNIHA ŠESTNÁCTÁ.**
- Král Vladislav II. R. 1471—1500.
- Článek 1.
- Volení a korunování Vladislava II. (R. 1471 Mart. — Sept.) 1023
 Rozhled časový. Čelné osoby v Čechách té doby. Uzavření přípravná. Kandidáti českého trůnu. Saský kníže Albrecht u Lokte. Král Matiaš a rok v Německém Brodě; sněm Svatojirský v Praze. Psaní legata Rudolfa. Ctibor z Cimburka i Dobešlav Lubelčík, jednatelé Polští. Sněm veliký na Kutnéhoře: volení krále Vladislava II. Sceny v Jihlavě. Albrecht Saský na Kolíně. Poslové čeští v Krakově a kapitulace Vladislava II. Biskup Tas na dvoře Polském. Sněm říšský v Řezně. Králova přísaha na hranicích a příjezd do Prahy; korunování. Výjezd do Kutnéhory.
- Článek 2.
- Nerozhodné boje a vyjednávání mezi králi. (R. 1471—1475.) 1035
- Nezdárný pokus o svržení Matiaše s trůnu. Nový papež Sixtus IV. Sněmové čeští a kníže Viktorin. Nesnáze katolického duchovenstva v Čechách. Synové krále Jiřího na Kladsku a jejich odřeknutí se kalicha. Nový legat papežský v Uhřích a v Polsku; příměří Budínské a sjezd v Německém Brodě. Kníže Viktorin vykoupil se postoupením řovy ouklady proti Matiašovi, a Pernšteina. Sjezd v Nise a první sněm v Benešově. Vlastenecký duch národu a choyání se k němu obou králův. Sjezd v Opavě jalový. Císařovy ouklady proti Matiašovi, a zahraničné poměry české. Dvě sobě odporne smlouvy a druhý sněm Benešovský. Král Matiaš u Hradiště a sjezd na Polné. Veliká válečná výprava ve Slezsku. Arnošt Saský a pání čeští co prostředníci. Osobní králův sjezd a snešení Vratislavské. Král Matiaš ve Vratislavi. Matiaš zamítá narovnání navrhované sněmy Pražským i Brněnským.
- Článek 3.
- Roztržení koruny české. (R. 1475—1479.) 1053
 Kléslost moci české a její příčiny. Král Matiaš v boji proti Turkům. Bouře v městech českých. Rakouské rozbroje. Ženění se králův. Smlouva Vladislavova s císařem. Sněm český o středopostí. Král Vladislav ve Vídni. Smlouva Broumovská. Racek Kocovský a obležení Horažďovic. Bohuslav ze Švamberka jat. Smlouva Brněnská od Matiaše zavržena. Porážka u Plzně. Zbouření a sněm podobojích v Praze o sv. Vavřinci. Colloquium s bratřími českými. Roztržení koruny české skrze smlouvu Budínskou a sjezd Olomucký.
- Článek 4.
- Čechy na nejnižším stupni. Ukončení starých, počátky nových rozbrojův. (R. 1479—1485.) 1072
 Nový obsah a směr dějin českých. Pamatný sněm Svatováclavský 1479, a nové postavení stran. Zmáhání se pútek náboženských a králova při nich energie; kněz Michal Polák. Jan Filipec biskup Varadínský. Půtky s Rakušany. Urovnání s knížaty Saskými v Mostě. Biskup Augustin Lucian v Čechách. Sněmování podobojích v Lounech, Hradci Králové, Nimburce a Slaném. Rokování výboru 20 osob. Mor a krvavá bouře v Praze. Král na

sněmu v Čáslavi a v Kutnéhoře. Porady podobojích v Praze. Papežovo marné usilování. Nový sněm Kutnohorský o hromnicích r. 1484. Návrat králův do Prahy. Obrat věcí k lepšímu. Zápis obojí strany ku pokoji na 32 let. Konečný pokoj náboženský na pamatném sněmu Kutnohorském r. 1485 a ukončení sporu mezi stavy panským a rytířským.

Článek 5.

Porobení lidu selského. Smrt krále Matiaše. (R. 1485—1490.) 1089
Pravidelný stav země; soud zemský a páni Šlikové. Volení Maximiliana na království Římské; sjezd králův Matiaše i Vladislava v Jihlavě. Nález 14. března 1487 o porobě lidu selského. Poměry církevní: nová sekta, poslušenství v Římě, biskup Augustin, jednota bratří českých a vypovězení jich do Multan. Král Matiaš a syn jeho Jan Korvin; knížata Minsterberští a Jan Zahaňský; bitva u Thomaswalde; dravčí smlouvy. Rozprátení se Vladislava s Matiašem a obrat politiky české. Matiašova churavost a smrt.

Článek 6.

Vladislav král v Uhřích. (R. 1490—1494.) 1101
Čekatelé uherského trůnu a Vladislavova činnost. Volební sněm uherský a prohlášení Vladislava. Návrat zemí koruny české. Vladislava do Uher jízda, kapitulace, způsob panování a korunování. Maximilian i Jan Albrecht v Uhřích proti němu. Levláři a sněm v Benešově. Vládáři čeští a páni moravští. Ochota pánův ku králi a zvýšení moci jejich. Dvojí výprava proti Janu Albrechtovi a mír Prešpurský. Čechy provincie. Výprava proti Turkům. Oklamání královny Beatrix. Konec roty černé. Jednání a konec o levlářích. Ustoupení Jana Filipce do kláštera i jednání o Bohuslava z Lobkovic. Smrt knížete Hynka Minsterberského a krále Kazimíra Polského. Václav Vlček a císař Fridrich. Poslání pana Roupovského. Soudní nález o svobodě pánův a vládyk. Král Vladislav a nespokojení páni Uherští. Nezdařilý pokus uvésti podobojí v poslušenství stolice papežské. Bohuslav z Lobkovic a Viktorin Kornelius ze Všehrd. Polčejní řád zemský.

Článek 7.

Vrchprávi šlechty. (R. 1494—1500.) 1110
Vítězství šlechty a převaha ducha

i výtečníci její. Žádosti a záповěd sjezdův krajských. Sjezd králův v Levoči. Bouře na Kutné hoře. Poděbrady postoupeny králi. Vedení desk zemských. Rozdvojení jednoty bratří českých. Nové bouře Kutnohorské a potrestání jejich. Dalibor z Kozojed. Králův příjezd do země a zůstání valného sněmu r. 1497. Nařízení o židech a soud nad pány Šliky. Petr z Rosenberka nejvyšší heitman zemský. Nepokoje ve stavu městském. Smlouva o hrad Risenberk. Nevole mezi pány českými a moravskými. Svobody Slezákův. Petr z Rosenberka odřiká se úřadu svého. Přípravy ke zřízení zemskému. Zůstání Prešpurské. Vydání Vladislavova zřízení zemského.

KNIHA SEDMNÁCTÁ.

Kralování Vladislava II. R. 1500—1516.

Článek 1.

První odsudek stavu městského. (R. 1500—1502) 1139
Rozjařený věcí stav a Vladislavova slabost. Snahy šlechtické a důležitost odporu stavu městského. Jednota téhož stavu a osvědčení se na sněmu sv. Jeronyma; důtky královny proto a odpověď měst. Registrování archivu zemského a sněmy jalové. Král zamýšlí válku s Turky. Smrt Jana Albrechta krále Polského, propůjčení knížetství Hlohova i Opavy, prodej Kladska. Veliká rozepře mezi stavy a Viktorin ze Všehrd. Obsah žalob a odporův obapolných. Příjezd krále Vladislava do Čech a jednání na sněmu dne 21. února 1502. Nový marný pokus o smíření podobojích s církví Římskou. Daň s hlavy na válku proti Turkům a popis obyvatelstva českého. Král vynáší rozsudek svůj mezi stavy a bere jej nazpět. Rozjaření a zmáhání se stavu městského. Nové pokusy o smíření a konečný rozstrk.

Článek 2.

Potržky náboženské i manské. (R. 1502—1506) 11
Pokoj bezděčný a reitarstva. Králova svatba. Válka s Turky. Noví ouředníci zemští a Albrecht z Kolovrat. Výtržnosti pánův Šlikův. Sjezd Budínský, vítězství fanatismu a nové rozdvojení v zemi. Mandat proti českým bratřím a sněmové roztržiti. Postavení bratří v Praze. Biskup Sidonský v Čechách. Boje mezi Šliky a Loketskými. Od-

sudek na Šliky. Poměry manské, válka v Bavořích a slavná Čechův porážka. Sigmund kníže Polský ve Slezsku a Lužici. Brojení mezi stavy a Zdeněk Lev z Rožmitála. Stranní zápisy v Moravě i v Čechách. Jiřík Vserubský z Gutšteina. Vojna Loketská i prostředkování Pražanův; upokojení Vserubského; sněmovní nález o porovnání Šlikův s many a měšťany Loketskými. Utrpení a smrt biskupa Sidonského.

Článek 3.

Dědic královský a druhý odsudek měst. (R. 1506—1509) 1165

Stav věcí uherských a záměry strany Zápolské. Rozbroje v Uhřích a vkládání se do nich císař. Maximiliana. Tajné smlouvy a válka s ním. Narození královny Ludvíka i smrt královny Anny. Vyjednávání o dědičné právo Ludvíka v Uhřích i v Čechách. Páni z Gutšteina nepokojní; nesnáze s falckrabími. Přechvaty a rozbroje stavu městského. Rozmnožení moci kancléřovy, jeho spojení s městy a nové dekrety proti bratřím a židům. Ukrutnosti Jiříka Kopidlanského. Zápis i manifest šlechtý a odpověď stavu městského. Částečné vyřízení rozepře stavovské. Půtky mezi nejv. úředníky. Památný sněm a smlouva Svatojakubská. Králův příjezd do Prahy a korunování Ludvíka dítěte. Král co rozsudí mezi kancléřem a soudci zemskými; jeho druhý rozsudek mezi stavy; též mezi Pražany starého i nového města. Zbouření proti Uhrům na Malé straně.

Článek 4.

Právo koruny České. (R. 1509—1512) 1179

Záležitosti zahraničné; manové koruny České, falckrabě Ludvík a Jiří kníže Saský, přijímají léna svá v Praze. Spůsob českého sněmování. Narovnání mezi Pražany a Kopidlanským. Přechvaty a ztráta zámkův jejich. Závazek králův o neodcizování zemí a statkův královských od koruny, též o chování dítek a dědicův svých. Sněm na Kutnéhoře. Král v Moravě. Pokus o zavedení v městech král. soudův komorních. Dluhové královi a rukojmě za ně zprávcové zemští. Sněm Svatohavelský r. 1510. Král ve Vratislavi a půtky s Uhry. Nové strany. Nové zbuzení a ukončení sporu náboženského; universita Pražská; čeští bratři. Prodloužení míru mezi stranami pod jednou a pod obojí. Rozstrk mezi stavy.

Článek 5.

Půtky stavovské a kníže Bartoloměj. (R. 1512—1514) 1192

Nové vzbuzení sporův skrze města. Jan Hlavsa. Pan Lev vrchní zprávc. Sněm o sv. Kateřině a smlouvy v Kladště. Kníže Bartoloměj a Vratislavští. Marné rokování mezi stavy. Zápis stavu městského s knížetem Bartolomějem. Sjezdové po krajích, povstání Mělnických, pevnění hradu Pražského. Sjezd a manifest stavu městského; řeči knížete Bartoloměje. Král Vladislav získán pro města pod výminkami. Sněm v Kolíně a obležení Skály. Nesnáze od obcí. Bouřlivé scény před králem v Tatě a v Budíně. Osobní poměry. Nové sněmování a opětný nezdár jeho.

Článek 6.

Konec kralování Vladislava II. (R. 1514—1516) 1208

Působení knížete Bartoloměje a pánův Rendle i Procka; Ladislav z Boskovic. Psaní Pražanův a p. Lva ku králi Polskému a odpověď tohoto. Kurucká válka v Uhřích a pomoc knížete Bartoloměje. Sjezd panský a srovnání v Kutnéhoře. Sněm sv. Marie Magdaleny. Konšel Vilémek a Havlíček v Praze odpravení. Český tábor u Budína. Páni čeští proti kn. Bartoloměji a Rendlovi. Císař Maximilian a král Sigmund. Poslední sjezd Budínský. Pán Kostka i Rendl v ouřadech. Smrt knížete Bartoloměje. Sněm svatodušní v Praze a kníže Karel. Slavný sjezd panovníkův ve Vídni a zasnoubení Ludvíka i Anny. Jalové sněmování v Čechách. Smrt krále Vladislava i poslední jeho vůle.

KNIHA OSMNÁCTÁ.

Kralování Ludvíka I. R. 1516—1526.

Článek 1.

Smlouva Svatováclavská. (R. 1516—1518.) 1221

Další klesání svornosti a moci české. Marné sblížení a nové roztržky stran. Jednání s císařem Maximilianem. Vilém z Pernšteina, sjezd Benešovský a porady městského stavu. Uznání císaře a krále Polského za poručníky krále Ludvíka. Marné sněmování. Jindřich Bonnický. Zášť Hynka Bočka z Kunstatu a Buriana Trčky. Výprava p. Lva proti sedlákům. Šťastné upokojení země skrze smlouvu Svatováclavskou a

sněm o sv. Kateřině. Sjezd na Kladsku. Neshoda o královskou sankci. Konečný součet dluhův po králi Vladislavovi.

Článek 2.

- Králova nezletilost. Nové spletky a pětky.** (R. 1518—1521.) 1231
 Povšechný způsob věcí. Jednota obcí Pražských. Ohled na Uhry. Kde měl král činiti přísahu. Vilém z Pernšteina ve sporu Čechův s Moravany. Poslové čeští v Budíně. Volení krále Římského. Spůsob zprávy kraje Čáslavského. Spor s Uhry o příjezd králův do Čech. Nové povzbuzení nepokojův náboženských. Spor mezi stavy o berni. Páni Šlikové a groše Jochimtálské. Sněmovní zápis podstrčený. Překážka příjezdu krále, mor v Čechách. Pětky mezi městy a zemany; Petr Suda a dobytí Janovic. Spor o dopomáhání práva; Albrecht Rendl †. Král Ludvík a Pražané. Soliman I. v Uhřích, ztráta Šabce i Bělehradu; pozdní pomoc česká. Zmáhání se různic náboženských.

Článek 3.

- Král Ludvík v Praze. Obnova moci královské.** (R. 1521—1523.) 1246
 Žádost restaurace moci královské. Páni Zdeněk Lev a Petr z Rosenberka. Nechuti mezi Čechy a Uhry. Králův příjezd od Čech. Jeho rádcové cizozemští. Neshody mezi králem a stavy. Písaha královská. Korunování královny Marie. Spůsoby královského dvoru v Čechách a nespokojenost krále Sigmundova. Svídnická obec a spor právní se Slezáky. Pamětní spis stavu městského. Poselství Jakuba Píso u krále Sigmunda. Obrat ve věcech českých. Propuštění všech ouředníkův zemských. Obnova moci královské. Kníže Karel Minsterberský a noví ouředníci zemští. Revise zřízení zemského. Pan Lev v nemilosti; přímluvy krále Sigmunda. Král na odjezdu v Kutné hoře a v Moravě. Veliké vybírání berní v Čechách.

Článek 4.

- Reakce vítězná.** (R. 1523—1525.) 1258
 Křehkost restaurace; zmáhající se různice náboženské. Sněmy podobojích. Sjezdy v Sedlčanech a v Novém městě za Vídní. Luter a Čechové; spor onoho s Lukášem a s jednotou bratří českých. Havel Cahera zrádný administrator podobojí. Mistr Pašek primas, a počátek reakce v Praze. Vliv uherský v Čechách a kancléř Ladislav Salkan. Sněm Svatomarketský. Tři náčelníci reakce a veliké pohnutí v Praze. Paškovo vítězství a nestatečnost knížete Karla. Vypovídání pokročilých podobojích z Prahy. Sněm o sv. Ondřeji. Pan Lev opět nejvyšším purkrabím; pětky jeho s pány z Rosenberka. Sjednání se katolíkův a kališníkův na základě kompaktat Basilejských. Překážky jemu v cestu kladené. Události zahraničné. Konec řádu Křižovnického v Prusích.

Článek 5.

- Rostoucí rozbroje a žalostný králův konec.** (R. 1525 a 1526.) 1269
 Zmatky a rozbroje v Uhřích. Veliké poselství české v Budíně a marné vyjednávání s legatem papežovým. Bouřlivý sněm Hatvanský. Jan Hlavsa u krále. Sněm Kolínský první. Zpupnost Jindřicha z Rosenberka. Sněm Kolínský druhý. Nový převrat v Uhřích. Soliman I. táhne na Uhry; zpozditost těchto. Král volá Čechy na pomoc; páně Lvův odpor neupřímý. Zrádné Zápolského oumysly. Ludvík opouští Budín. Kdo z Čech byl u něho. Králova slova v Tolně, a nezřízenost vojska. Bitva u Moháče a smrt krále Ludvíka. Noviny o tom v Praze. Solimanovo se chování. Nalezení a pohřeb mrtvoly královské. Závěrečné úvahy.